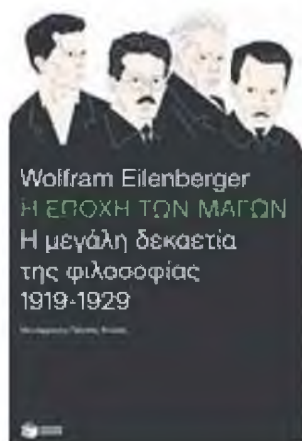

Οι μάγοι της φιλοσοφίας μέσα από τον Αϊλενμπέργκερ

Η φιλοσοφία είναι η μελέτη που ασχολείται με ερωτήματα, προβληματισμούς ή απορίες γύρω από έννοιες όπως είναι η ύπαρξη, ο νους ή η γλώσσα. Ετυμολογικά η λέξη φιλοσοφία είναι σύνθετη και προέρχεται από το αρχαίο ελληνικό φιλέιν (αγαπώ) και τη λέξη σοφία, δηλαδή αγάπη για τη σοφία. Τον όρο εισήγαγε ο μεγάλος φιλόσοφος και μαθηματικός Πυθαγόρας. Για πολλούς ανθρώπους είναι μια παρεξηγημένη έννοια, ενώ θυμάμαι ακόμη την υποτίμηση προς το μάθημα «Αρχές Φιλοσοφίας» που διδασκόμασταν στο Λύκειο. Γι' αυτό όμως φτάνει περισσότερο το εκπαιδευτικό σύστημα και ο τρόπος που διδασκόταν το μάθημα, παρά οι μαθητές, αλλά αυτή είναι μια άλλη μεγάλη συζήτηση από μόνη της. Στο βιβλίο **«Η εποχή των μάγων, Η μεγάλη δεκαετία της φιλοσοφίας 1919- 1929»**, ο συγγραφέας **Βόλφραμ Αϊλενμπέργκερ**, προσπαθεί να φωτίσει ακριβώς αυτή τη δεκαετία που για την φιλοσοφία είναι καθοριστική. Το βιβλίο για τις **Εκδόσεις «Πατάκι»** το μετέφρασε ο **Γιάννης Κοιλής**. Ο συγγραφέας γεννήθηκε το 1912 στη Γερμανία. Είναι τακτικός αρθρογράφος της εφημερίδας

«Die Zeit» και παρουσιάζει μια εκπομπή φιλοσοφίας στην ελβετική τηλεόραση. Έχει γράψει διάφορα βιβλία φιλοσοφικού περιεχομένου. Γιατί όμως είναι τόσο σημαντική αυτή η δεκαετία; Γιατί τότε υπήρξε η δράση και η σκέψη τεσσάρων εκπροσώπων της φιλοσοφίας πολύ σημαντικών και οι οποίοι είναι με χρονολογική σειρά οι εξής: Ο Ερνστ Κασίρερ, Ο Μάρτιν Χάιντεγκερ, ο Λούντβιχ Βιγκενστάιν και ο Βάλτερ Μπένγιαμιν.

Ο Ερνστ Κασίρερ, εβραϊκής καταγωγής Γερμανός φιλόσοφος και ιστορικός των ιδεών, γεννήθηκε στις 28 Ιουλίου του 1874 στην πόλη Μπρέσλαου, η οποία σήμερα ανήκει στην Πολωνία. Αρχικά σπούδασε νομικά, αλλά σύντομα στράφηκε στη φιλοσοφία, στη θεωρία της λογοτεχνίας, στην ιστορία και στην ιστορία της τέχνης. Δίδαξε στο Πανεπιστήμιο του Βερολίνου από το 1906 μέχρι το 1919 και έπειτα ανέλαβε την έδρα της φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο του Αμβούργου, όπου από το 1929 μέχρι το 1930 διητέλεσε πρύτανης. Με την άνοδο του εθνικοσοσιαλισμού έφυγε από τη Γερμανία, το 1933, πηγαίνοντας σε Σουηδία και Αμερική. Μετά από τρία χρόνια παραμονής στο Γέιλ μετέβη στη Νέα Υόρκη για να συνεργαστεί με το Πανεπιστήμιο Κολούμπια. Εκεί πέθανε στις 13 Απριλίου του 1945 ύστερα από αιφνίδιο καρδιακό επεισόδιο. Το βασικό του έργο είχε τίτλο «Ο μύθος του κράτους».

Ο Μάρτιν Χάιντεγκερ έγραψε το 1927 το «Είναι και Χρόνος», βασικό έργο της φαινομενολογίας στο οποίο αναφέρονται ψήγματα της γενικότερης αντιδραστικής του ιδεολογίας, η οποία τον οδήγησε στον ναζισμό. Υπήρξε μια από τις πιο σημαντικές αλλά και αμφιλεγόμενες

προσωπικότητες του 20^{ου} αιώνα και βασικό ρόλο σ' αυτό έπαιξε ο ενεργός του ρόλος, ως πρύτανη και συμβούλου σε θέματα παιδείας στη ναζιστική Γερμανία.

Ωστόσο ο Χάιντεγκερ πίστευε ότι ο ρόλος του φιλοσόφου είναι να κρατά τον άνθρωπο ανοικτό απέναντι στην άβυσσο της ύπαρξης ώστε να τον απελευθερώσει. Πέθανε στη Βρετανία στις 26 Μαΐου 1976 σε ηλικία 86 ετών. Ο Λούντβιχ Βιγκενστάιν ολοκλήρωσε στα 29 του χρόνια το «Tractatus Logico Philosophicus» κατά τη διάρκεια της κράτησής του σε στρατόπεδο αιχμαλώτων, στον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο. Τα ογκώδη χειρόγραφα του επιμελήθηκαν και δημοσιεύθηκαν μετά τον θάνατό του στις 29 Απριλίου 1951. Η επίδραση του Βιγκενστάιν έχει γίνει αισθητή σχεδόν σε κάθε πεδίο των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών, υπάρχουν όμως και ευρέως αποκλίνουσες ερμηνείες της σκέψης του. Ο πρώιμος Βιγκενστάιν ενδιαφέρθηκε για τη λογική σχέση μεταξύ προτάσεων και του κόσμου και πίστευε ότι έλυσε όλα τα φιλοσοφικά προβλήματα αφού έδωσε εξηγήσεις για τη λογική που υποκρύπτεται στη σχέση αυτή. Ο ύστερος Βιγκενστάιν απέρριψε πολλές από τις υποθέσεις του *Tractatus*, υποστηρίζοντας ότι το νόημα των λέξεων συνίσταται από τη λειτουργία που επιτελούν εντός κάθε λογοπαίγνιου. Ο Βάλτερ Μπένγιαμιν ήταν ένας ασταθής χαρακτήρας που ενώ πέτυχε να γίνει πανεπιστημιακός, προτίμησε να βιοποριστεί ως κριτικός. Ως κριτικός της κοινωνίας και του πολιτισμού, ο Μπένγιαμιν συνδύασε ιδέες προερχόμενες από τον ιστορικό υλισμό, τον γερμανικό ιδεαλισμό, και τον εβραϊκό μυστικισμό, σ' ένα έργο

που αποτέλεσε μια καινοφανή συνεισφορά στον δυτικό μαρξισμό και στην αισθητική θεωρία.

Έφυγε κυνηγημένος από τη Γερμανία του Χίτλερ προς τη Γαλλία και λίγο πριν περάσει τον Ατλαντικό, φοβήθηκε πως οι Γάλλοι θα τον παρέδιδαν στους Γερμανούς και αυτοκτόνησε στις 26 Σεπτεμβρίου 1940. Θαύμαζε το έργο του Μποντλαίρ και του Προυστ. Ως φιλόλογος διανοούμενος, έγραψε τα πιο σημαντικά δοκίμια για τον Μποντλαίρ, μετέφρασε την έκδοση *Tableaux Parisiens* από τα «Άνθη του Κακού» καθώς και το «Αναζητώντας τον χαμένο χρόνο» του Προυστ. Το βιβλίο «Η εποχή των μάγων, Η μεγάλη δεκαετία της φιλοσοφίας 1919- 1929» περιγράφει με μοναδικό τρόπο το γεγονός ότι τα προαναφερθέντα πρόσωπα της φιλοσοφίας απέκτησαν παγκόσμια αναγνώριση. Μολονότι δεν είχαν ιδιαίτερες επαφές μεταξύ τους, υπάρχουν πολλά πράγματα που τους συνέδεαν. Όλοι μαζί συνθέτουν μια εκπληκτική πνευματική συντυχία, όπως μας λέει ο συγγραφέας Βόλφραμ Αϊλενμπέργκερ, τέσσερα σχέδια ζωής και τέσσερις απαντήσεις στο ίδιο ουσιαστικά ερώτημα: τι είναι ο άνθρωπος; Εκείνο που προκύπτει είναι μια μεγάλη στιγμή για τον αστερισμό της παγκόσμιας φιλοσοφίας. Ο Αϊλενμπέργκερ λοιπόν, αναβιώνει δέκα πολύ κρίσιμα χρόνια φιλοσοφικού γίνεσθαι και ταυτόχρονα την πραγματικότητα μιας ολόκληρης δεκαετίας που κινείται μεταξύ ξεφάντωματος και οικονομικής κρίσης (Κραχ 1929), μεταπολεμικού κλίματος και επερχόμενου εθνικοσοσιαλισμού. Ένα βιβλίο που εκτός από φιλοσοφικό, έχει έντονο ιστορικό ενδιαφέρον.

Λάμπρος Αναγνωστόπουλος